

Bi 6760
Základy entomologie
Endocrine system

2015

RNDr. Andrea Tóthová, Ph.D.
tothova@sci.muni.cz

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Endokrinní systém hmyzu

-spjat s NS

-pracuje pomaleji, ale s dlouhodobějším účinkem (opak NS)

-více funkcí, ovlivňuje metabolismus, vývoj, růst, reprodukci, svalovou aktivitu aj.

Dvě hlavní endokrinní části:

Mozek

-**neurosekretorické buňky**, prothoracikotropní hormon

-**corpora allata (CA)**, juvenilní hormon

-**corpora cardiaca (CC)**, adipokinetický hormon aj.

neuropeptidy. Navíc v CC i ukládání mozkových

neurohormonů

Prothorakální žlázy v prvním hrudním článku, ekdysteroidy

Dále také:

Neurosekretorické buňky ganglií břišní nervové

pásky, endokrinní buňky střeva, epitacheální buňky, gonády

Centra:

-neurální

-neuro-žlázová

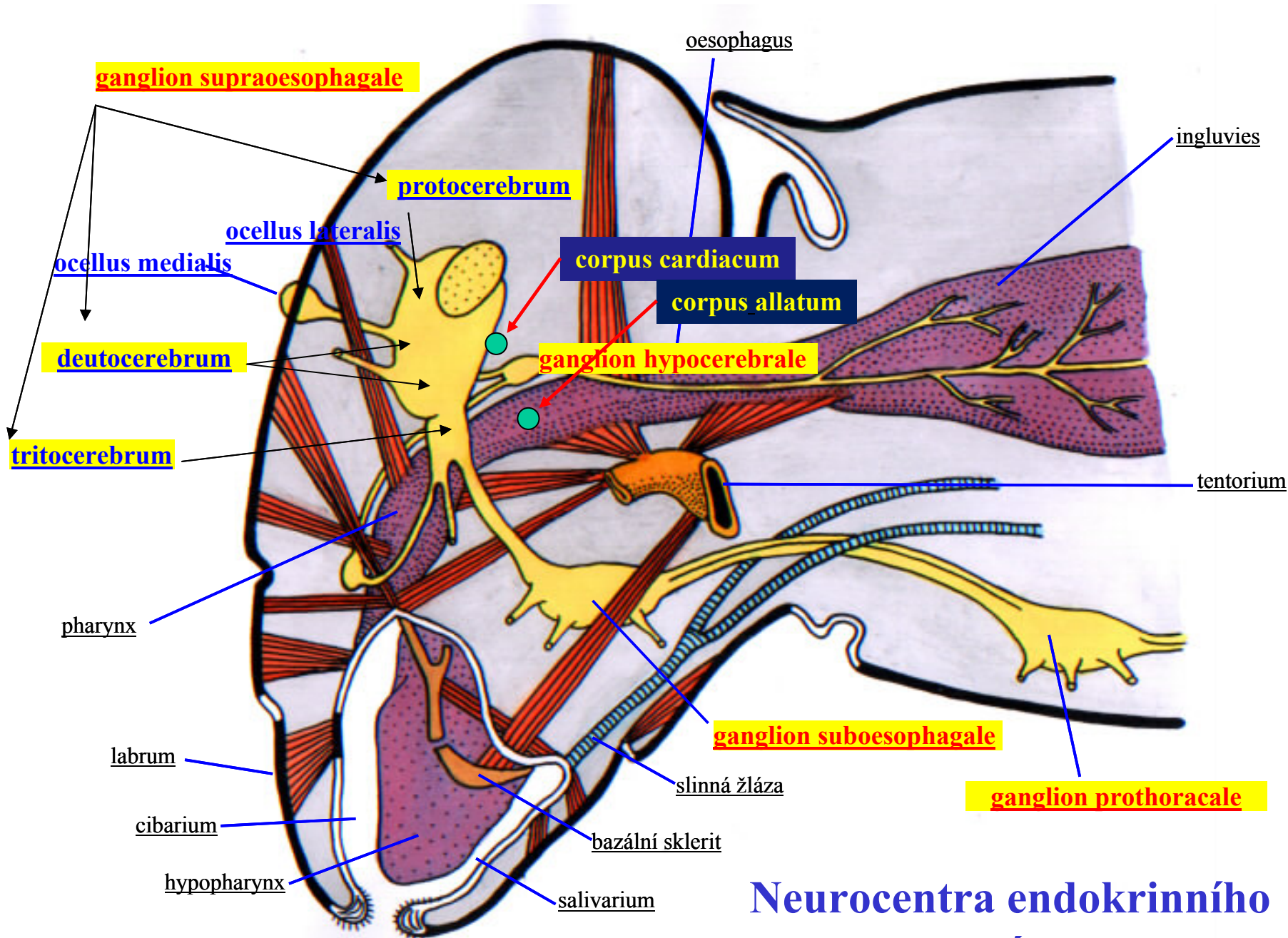
-žlázová

Hormony:

-**ekdysteroidy**=steroid

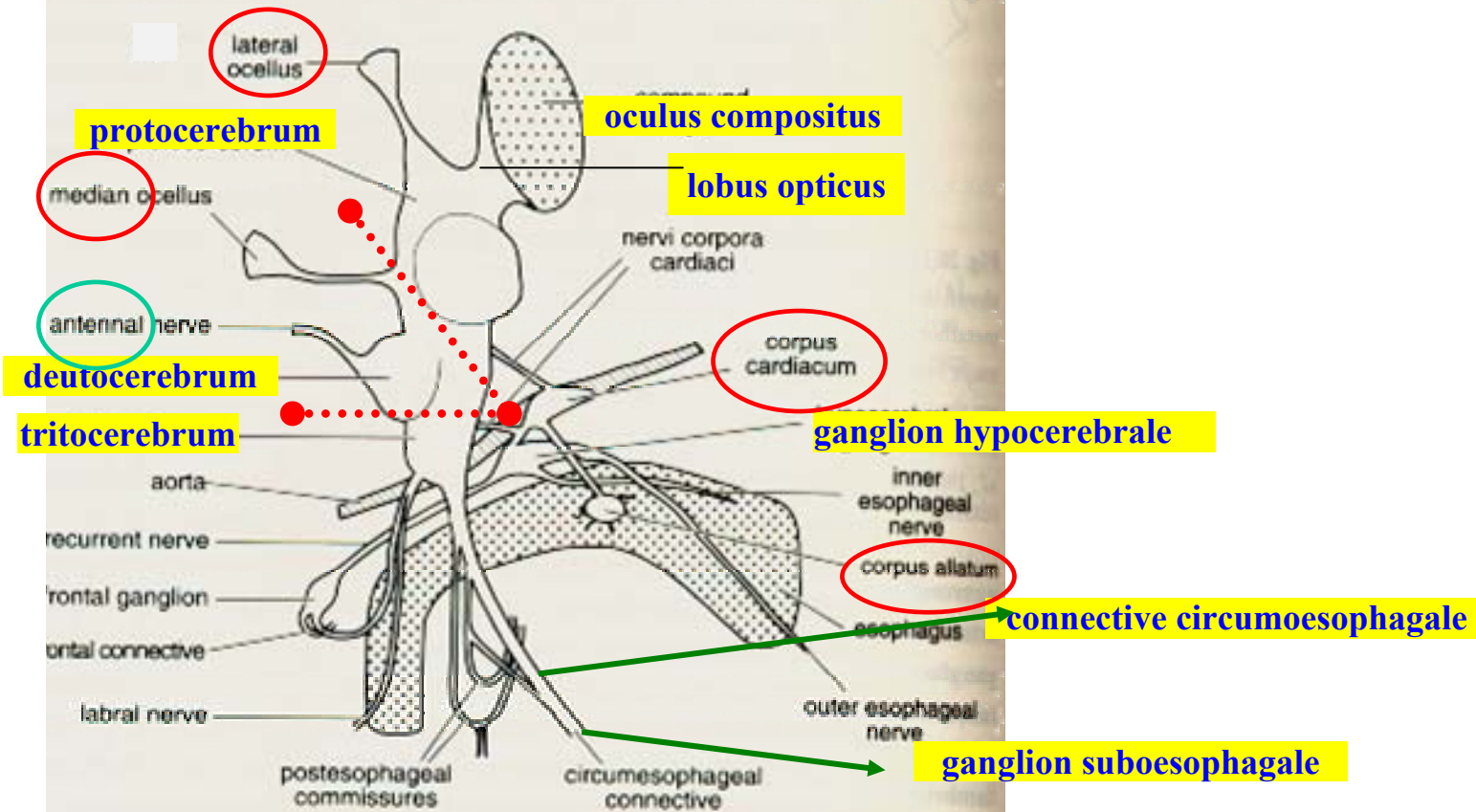
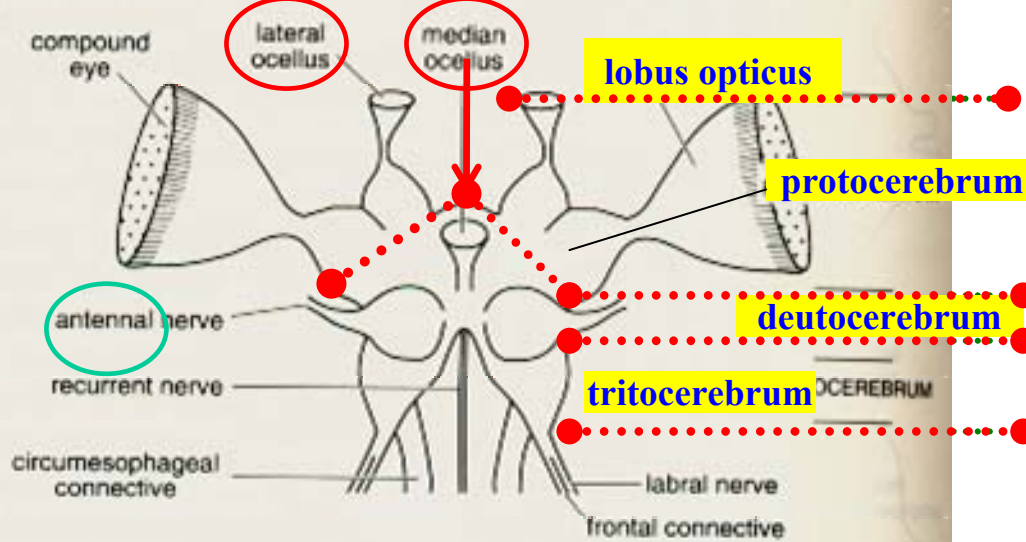
-**ekdyson (PH)**=ekdysteroid

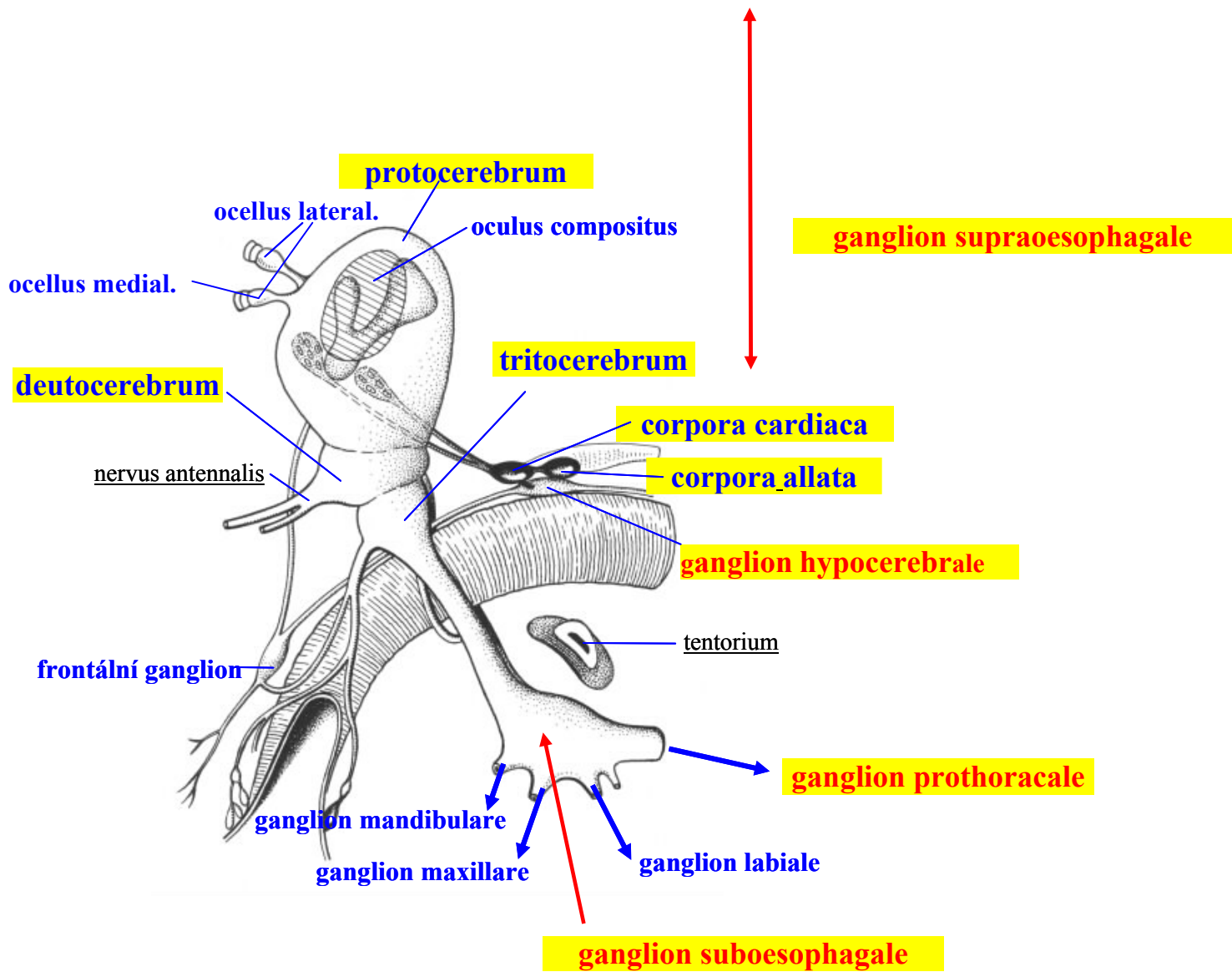
-**neurohormony**=neuropeptidy
(nebo malé proteiny)

Neurocentra endokrinního systému

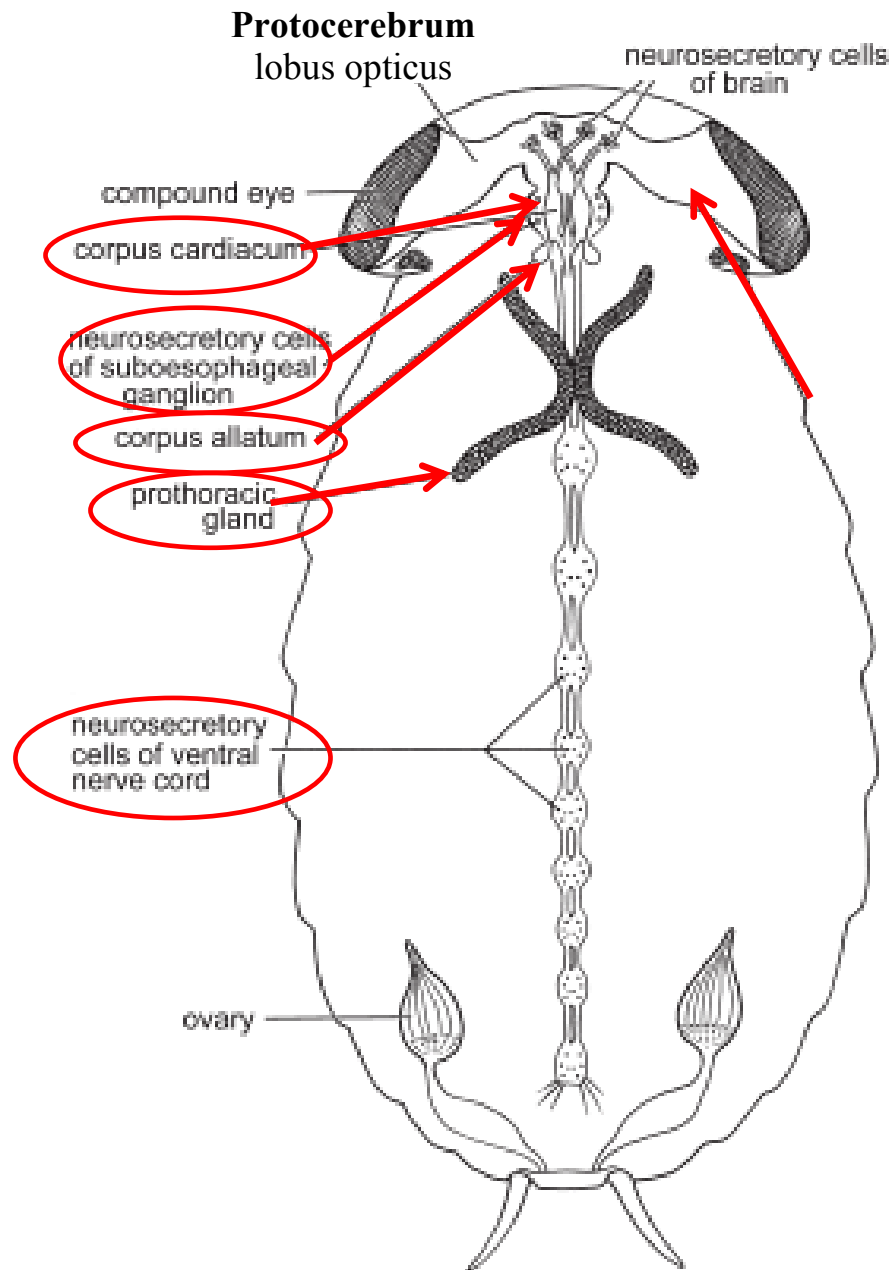
Neurocentra endokrinného systému

Neurocentra endokrinního systému

Neurocentra endokrinního systému

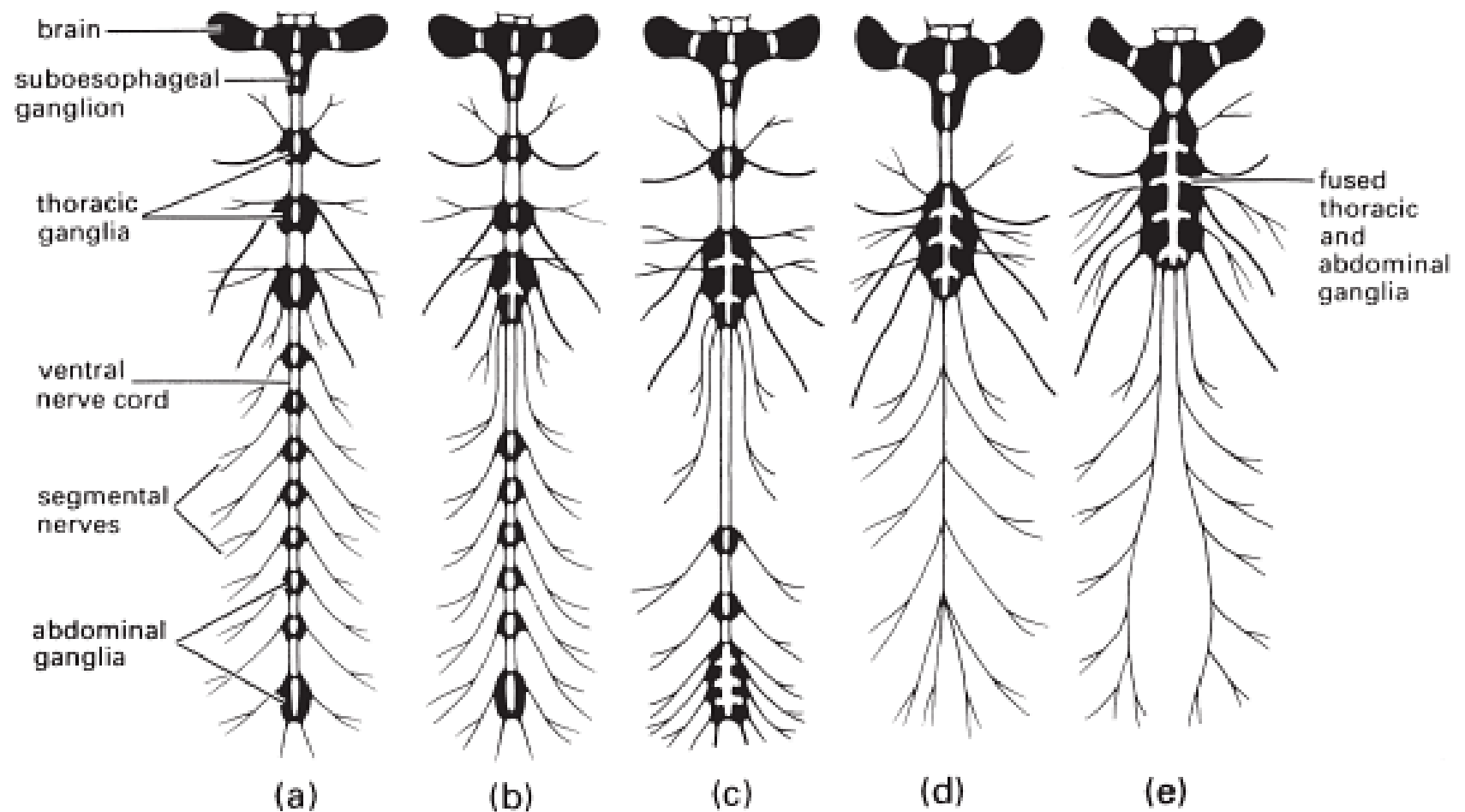

Fig. 3.6 The central nervous system of various insects showing the diversity of arrangement of ganglia in the ventral nerve cord. Varying degrees of fusion of ganglia occur from the least to the most specialized: (a) three separate thoracic and eight abdominal ganglia, as in *Dictyopterus* (Coleoptera: Lycidae) and *Pulex* (Siphonaptera: Pulicidae); (b) three thoracic and six abdominal, as in *Blatta* (Blattodea: Blattidae) and *Chironomus* (Diptera: Chironomidae); (c) two thoracic and considerable abdominal fusion of ganglia, as in *Crabro* and *Eucera* (Hymenoptera: Crabronidae and Anthophoridae); (d) highly fused with one thoracic and no abdominal ganglia, as in *Musca*, *Calliphora*, and *Lucilia* (Diptera: Muscidae and Calliphoridae); (e) extreme fusion with no separate suboesophageal ganglion, as in *Hydrometra* (Hemiptera: Hydrometridae) and *Rhizotrogus* (Scarabaeidae). (After Horridge 1965.)

Endokrinní systém – příklad: hormonálně řízené svlékání - žlutá

proces	hormon	chemické složení	vytvářen
svlékání	protoracikotropní (PTTH) , iniciace vylučování ekdyzonu	protein	střední neurosekreční buňky v mozku, jde po axonech do CC a odtud do hemolymfy, působí na PG
svlékání	ekdyzon – aktivuje svlékání, protichůdné působení s juvenilním h.	ekdysteroid	prothorakální žlázy (PG -prothoracic gland)
larvální tvorba tkání, změna zbarvení, reprodukce, oogeneze	juvenilní (JH) – udržování larválního stádia	terpenoid	corpora allata (CA -corpus allatum)
sklerotizace a zbarvení po svlékání diureza	burzikon – sklerotizace kutikuly, rozprostření křídel diuretický h.	protein	střední neurosekreční buňky v mozku nebo ventrální ganglia, ukládán v CC
aktivace lipidů a stimulace pohybové aktivity	adipokinetický (AKH)	peptid	corpora cardiaca (CC -corpus cardiacus)

Endokrinní systém – regulace vývoje a svlékání

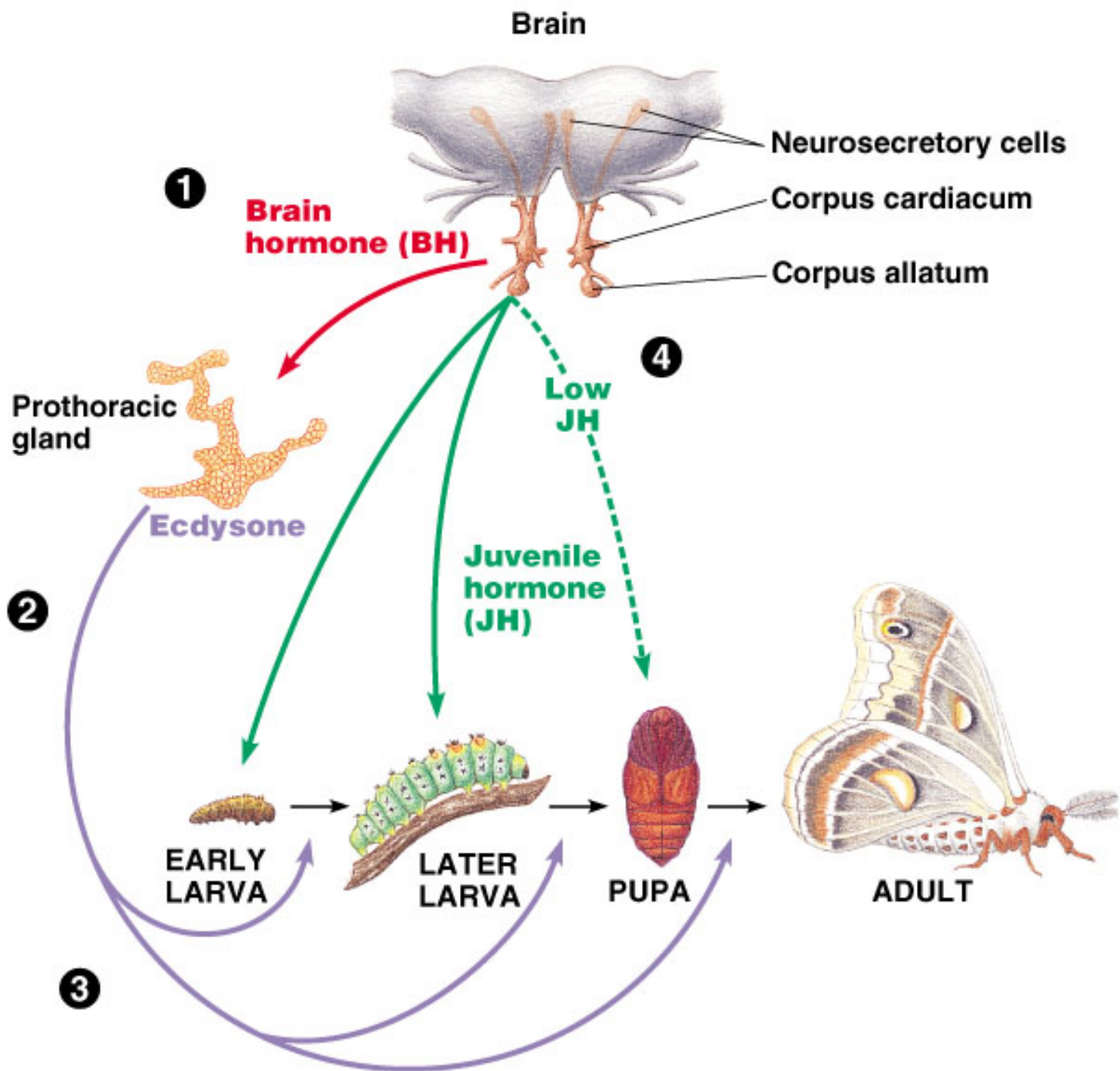

Table 3.1 Examples of some important insect physiological processes mediated by neuropeptides. (Alter Keeley & Hayes 1987; Holman et al. 1990; Gäde et al. 1997; Altstein 2003.)

Neuropeptide	Action
Growth and development	
Allatostatins and allatotropins	Induce/regulate juvenile hormone (JH) production
Bursicon	Controls cuticular sclerotization
Crustacean cardioactive peptide (CCAP)	Switches on ecdysis behavior
Diapause hormone (DH)	Causes dormancy in silkworm eggs
Pre-ecdysis-triggering hormone (PETH)	Stimulates pre-ecdysis behavior
Ecdysis-triggering hormone (ETH)	Initiates events at ecdysis
Eclosion hormone (EH)	Controls events at ecdysis
JH esterase-inducing factor	Stimulates JH degradative enzyme
Prothoracicotropic hormone (PTTH)	Induces ecdysteroid secretion from prothoracic gland
Puparium tanning factor	Accelerates fly puparium tanning
Reproduction	
Antigonadotropin (e.g. oostatic hormone, OH)	Suppresses oocyte development
Ovarian ecdysteroidogenic hormone (OEH; = EDNH)	Stimulates ovarian ecdysteroid production
Ovary maturing peptide (OMP)	Stimulates egg development
Oviposition peptides	Stimulate egg deposition
Prothoracicotropic hormone (PTTH)	Affects egg development
Pheromone biosynthesis activating neuropeptide (PBAN)	Regulates pheromone production
Homeostasis	
Metabolic peptides (= AKH/RPCH family)	
Adipokinetic hormone (AKH)	Releases lipid from fat body
Hyperglycemic hormone	Releases carbohydrate from fat body
Hypoglycemic hormone	Enhances carbohydrate uptake
Protein synthesis factors	Enhance fat body protein synthesis
Diuretic and antidiuretic peptides	
Antidiuretic peptide (ADP)	Suppresses water excretion
Diuretic peptide (DP)	Enhances water excretion
Chloride-transport stimulating hormone	Stimulates Cl ⁻ absorption (rectum)
Ion-transport peptide (ITP)	Stimulates Cl ⁻ absorption (ileum)
Myotropic peptides	
Cardiopeptides	Increase heartbeat rate
Kinin family (e.g. leukokinins and myosuppressins)	Regulate gut contraction
Proctolin	Modifies excitation response of some muscles
Chromatotropic peptides	
Melanization and reddish coloration hormone (MRCH)	Induces darkening
Pigment-dispersing hormone (PDH)	Disperses pigment
Corazonin	Darkens pigment

Některé důležité
neuropeptidy